

(دلایل) افزایش طلاق

استاد: دکتر محمود رضا قاسمی
سعید خاجی - حسن احمدی - علی مہدوی نیا - احمد
احمد - محمد جواد عرشیا

نظر قرآن درباره طلاق

در قرآن آیات فراوانی درباره طلاق هست و حتی یک سوره نیز به طلاق نامیده شده است در آیه ۲۲۹ سوره بقره آمده است که :

الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فِإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا... " طلاق، (طلاقى که رجوع و بازگشت دارد)، دو مرتبه است، (و در هر مرتبه)، باید به طور شایسته همسر خود را نگاهداری کند (و آشتی نماید)، یا با نیکی او را رها سازد (و از او جدا شود). و برای شما حلال نیست که چیزی از آنچه به آنها اید، پس بگیرید... " بنابراین مضمون، منظور از جدا شدن توأم با احسان و نیکی این است که حقوق آن زن را بپردازد و بعد از جدایی، ضرر و زبانی به او نرساند و پشت داده سر او سخنان نامناسب نگوید، و مردم را به او بدبین نسازد، و امکان ازدواج مجدد را از او نگیرد. پس همانگونه که نگاهداری زن و آشتی کردن باید با معروف و نیکی و صفا و صمیمیت همراه باشد، جدایی نیز باید توأم با احسان گردد. جدایی و طلاق آدابی دارد که حفظ شأن و منزلت طرف مقابل از یک سو و عدم ایجاد یک خاطره تاریک و مخدوش از طرفین از سوی دیگر مورد نظر می‌باشد. در آیه ۲۳۰ همین سوره می‌خوانیم: " فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمْ... " اگر (بعد از دو طلاق و رجوع، بار دیگر) او را طلاق داد، از آن به بعد، زن بر او حلال نخواهد بود، مگر اینکه همسر دیگری انتخاب کند (و با او زناشویی نماید. در این صورت اگر (همسر دوم) او را طلاق گفت، گناهی ندارد که بازگشت کنند، (و با همسر اول، دوباره ازدواج نماید). " در عصر جاهلیت دفعات طلاق رجعی نامحدود بود و مرد می‌توانست زن خود را طلاق دهد و قبل از به پایان رسیدن زمان عده رجوع کند و این حق برای مرد بود که هر تعداد بخواهد زنش را طلاق بدهد و در زمان عده رجوع کند. این حکم به دست برخی از مردان مورد سوء استفاده قرار می‌گرفت و هرگاه می‌خواستند همسرشان را اذیت کنند به این حيله تمسک می‌جستند. این شیوه موجب خفت و سبکی زنان می‌شد. چون همسران آنان هر وقت می‌خواستند آنها را طلاق می‌دادند و در زمان عده رجوع می‌کردند. و هیچ راه گریزی برای زنان وجود نداشت. به همین دلیل اسلام این حکم طلاق را مورد بازنگری قرار داد و آن قانون را تغییر داد تا طلاق راه حل باشد نه ابزار شکنجه روحی. در این آیه حکم رجوع در طلاق که پیش از اسلام نامحدود بود، محدود شد و به دو مرتبه رسید. و اگر برای بار سوم طلاق صورت پذیرفت مرد نمی‌تواند رجوع کند و همسرش از او جدا می‌شود. این حکم از دیدگاه عقلی عادلانه و حکیمانه است؛ چون مانع از آزار و اذیت زنان می‌شود. با توجه به آنچه در بالا آمد می‌توان گفت: هدف این بوده است که مرد و زن بعد از سه مرتبه طلاق، با ازدواج دیگری از هم جدا شوند تا هر یک زندگی دلخواه خود را پیش گیرد، و مساله ازدواج که امر مقدسی است دستخوش تمایلات شیطانی همسر اول نشود، ولی در عین حال اگر از همسر دوم هم جدا شد، راه بازگشت را به روی آن دو نبسته است. و نکاح آنها مجددا حلال می‌شود، و لذا نام محلل به همسر دوم داده‌اند

و همچنین در این آیه می‌خوانیم: "لِّلَّذِينَ يُؤَلِّونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَؤُا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ * وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ كُنَدَ كَه بَا أَنهَا، زَنَاشُوبِي نَنمَایَنَد، [حَق دَارَنَد چَهَار مَآه اَنتظار نَمَایَنَد] سَوگَنَد یَاَد می سَمیع عَلیم "" کسانِی کَه زَنان خُود را "ایلاء" می بکشند. (و در ضمن این چهار ماه، وضع خود را با همسر خویش، از نظر ادامه زندگی یا طلاق، روشن سازند.) اگر (در این فرصت،) بازگشت کنند، (چیزی بر آنها نیست، زیرا) خداوند، آمرزنده و مهربان است. * و اگر تصمیم به جدایی گرفتند، (آن هم با شرایطش مانعی ندارد،) خداوند شنوا و داناست"

در آیه ۲۲۶ سوره بقره که در آن حکم ایلاء آورده شده، م‌ویدی است بر این موضوع که اسلام طلاق رانه تنها به عنوان یک راه حل قبول دارد بلکه از طریق طلاق حفظ شأن و حقوق افراد در خانواده را نیز تأمین می‌کند. "ایلاء" نوعی سوگند است که مردان جاهل عرب برای آزار زنان خود می‌خوردند و مدت‌ها بانوان خود را لمس نمی‌کردند. در عرب آن روز عادت چندهمسری وجود داشت و در این بین تنها زنان بودند که مورد آزار روحی قرار می‌گرفتند. در واقع این یک روش برای تحت فشار قرار دادن زنان محسوب می‌شد. هرچند این امر به ظاهر ربطی به طلاق قضایی ندارد ولی بیانگر نوعی طلاق عاطفی در خانواده می‌باشد که اسلام شریف با حاکمیت این جو رو به فرسایش بسیار مخالف بوده و این‌گونه مردان را به اخذ یک تصمیم صحیح می‌خواند: یا به شایستگی و مهربانی به ادامه زندگی بازگشتن یا رها کردن زن (طلاق). و این نشانگر حساسیت و دقت آیات قرآن نسبت به عواطف و روحيات افراد در خانواده می‌باشد و این اجازه را نمی‌دهد که کسی با خودخواهی در محیط خانواده برخورد نموده و موجبات آزار روحی دیگران را فراهم نمایند و باعث سبکی و خفت او شود.

از این دو آیه این‌گونه بر می‌آید که در مسأله طلاق حفظ شأن و شخصیت زن مهمترین نکته قابل توجه قرآن است

جمع بندی نظر سنجی

۱- یکی از دلایل افزایش طلاق عدم شناخت زوجین است، به چه دلیل زوج های جوان قبل ازدواج تصور میکنند که یکدیگر را بطور کامل می شناسند، اما وقتی وارد زندگی می شوند حس غریبگی میانشان وجود دارد و چه راهکارهایی برای شناخت بیشتر زوجین قبل ازدواج وجود دارد؟

پاسخ: طبق تحقیقات و نظرسنجی های صورت گرفته، زوجین در دوران آشنایی اولیه به جای پرداختن به نقاط قوت و ضعف یکدیگر و بررسی داشتن تفاهم و تعامل در یکدیگر، بیشتر وقت خود را صرف خوش گذرانی با یکدیگر میکنند.

در این دوران عواطف و احساسات بر زوجین غالب شده و مانع آن می شود که خود را آن طور که دقیقا هستند به طرف مقابل بشناسانند و معمولا برای طرف مقابل نقش بازی میکنند و از خود مرد یا زنی ایده آل برای طرف مقابل می سازند.

راهکار: به نظر می آید طولانی تر کردن دوره نامزدی میتواند مهم ترین راهکار برای مقابله با این سری مشکلات باشد.

خانواده ها باید تعصبات خاص خود را کنار بگذارند و اجازه بدهند که جوانان با یکدیگر به راحتی معاشرت بکنند و بدون رودربایستی مشکلات و نیازها و انتظارات خود از همسر آینده خود را به طرف مقابلشان گوشزد کنند.

برای شناخت صحیح، زوجها ابتدا باید خود را بشناسند و زمانی که به خودشناسی رسیدند در درجه بعد به دنبال کسی باشند که با تواناییها و ارزشهایشان همخوانی داشته باشد. برای شناختن یکدیگر باید چند ملاک و معیار را مورد بررسی قرار دهند از جمله:

تشخیص درجه اهمیت تفاوت سنی دختر و پسر- میزان یکسان انرژی دختر و پسر- میزان پول خرج کردن

۲- یکی از دلایل اساسی طلاق تفاهم نداشتن زوجین می باشد، به دلایل و عواملی زوج های امروزی چه درست و یا غلط به این نتیجه می رسند که دیگر در زندگی مشترک بایکدیگر تفاهم ندارند و چه تدبیراتی باعث ایجاد حس تفاهم بیشتر بین زوجین میشود؟

پاسخ: این نکته حائز اهمیت است که شخصیت افراد را نمیتوان عوض کرد بلکه میتوان با یکدیگر "تعامل" داشت. به این معنا که زوجین مکمل یکدیگر شوند. برای مثال اگر مردی عصبانی و پرخاشگر است، زن باید مدارا کند اینکه اونیز با پرخاش همسرش اقدام به فریاد متقابل کند، کاملاً مخرب بوده و باعث جدایی می شود. و یا اگر زنی عادت دارد که با دوستان خود دورهمی داشته باشد و مرد از این موضوع رنج میبرد، نباید اقدامی مشابه انجام دهد تا همسرش را به اصطلاح "تنبیه" کند. اصولاً عمل متقابل در بحث زندگی زناشویی باعث ایجاد فاصله می شود و حس کینه توزی را در طرفین بر می انگیزاند.

راهکار: زن و شوهر باید به این مساله توجه کنند که پس از ازدواج در چارچوب خانواده قرار می گیرند و "من" های آنها تبدیل به "ما" می شود. زوجین باید در عین احترام مشکلات خود را با همسر خود در میان بگذارند، اگر مشکلشان با گفت و گو حل شد، فیهما اما اگر مشکل حل نشد و اختلافات ریشه ای بود، دونفر کاملاً در دو دنیای متفاوت با یکدیگر در زیر یک سقف نمیتوانند زندگی کنند در این شرایط ادامه زندگی زوری مانند ازدواج اجباری میتواند مخرب باشد...

۳- یکی از دلایل دیگر طلاق تکراری شدن و یکنواخت بودن زوجین نسبت به یکدیگر در زندگی زناشویی است، چه عواملی باعث میشود که زوجین حسی تکراری و بدون عاطفه را نسبت به یکدیگر داشته باشند و به طور کلی زندگی برای آن ها بی ارزش و تکراری باشد و پیشنهاد های توصیه شده در مورد جلوگیری از این اتفاق چیست؟

راهکار: زوجین باید در زندگی مشترک هرروز به دنبال حرکتی جدید باشند. این بدین معنایست که قرار است کارشاقی انجام شود. رفتن به سینما، گوش دادن به موسیقی، گردش رفتن ایجاد تنوع در روابط زناشویی و... می تواند زندگی را از یکنواختی در بیاورد و زوجین را همچون روزهای اول عاشق یکدیگر نگه دارد.

۴- یکی از دلایل اساسی و مهم افزایش طلاق در این روزه دخالت های بی مورد دیگران و اطرافیان در زندگی زوجین می باشد که یکی از عامل های اصلی اختلاف بین زوجین می باشد این دخالت از کجا و به چه دلیل به وجود می آیند و راهکارهای مقابله با آن چیست؟

پاسخ: گاهی پدر و مادر ها به دلیل مهر و علاقه ای که به فرزندان خود دارند در زندگی مشترک آنها اظهار نظراتی میکنند که این موضوع تا حدودی مفید و سازنده می باشد به خصوص برای زوج های جوان که تجربه کافی برای زندگی مشترک ندارند.

گاهی پیش می آید که کنجکاوی دیگران در زندگی خصوصی زوجین سبب ازهم پاشیدن بنیان خانواده آنها می شود

و اما راهکار چیست: زوجین باید برای زندگی خصوصی خود حریم قائل شوند و خط قرمز هایشان را به خود و اطرافیانشان نشان دهند و باکمال احترام از دیگران بخواهند که در زندگی خصوصی آنها دخالت نکنند.

اگر مشکلی یا انتقادی در زندگی زناشویی افراد پیش می آید بهترین کسانی که میتوانند مشکل را حل کنند خود آنها هستند.

در واقع وقتی که برای بار اول با دیگران بخصوص افراد خانواده انتقادی از همسر خود میکنید ممکن است آنها شما را دلداری داده و شما صرفاً با آنها درد و دل کرده باشید، اما این مساله خود به خود باعث بد بینی خانواده شما نسبت به همسر شما می شود و آنها این اجازه را به خود میدهند تا در زندگی شما دخالت کنند. پس مسائل کوچک و حل شدنی توسط زن و شوهر، نباید به بیرون از خانه منتقل شود.

۵- با توجه به افزایش طلاق در چند سال اخیر به نظر شما چه راه‌هایی برای جلوگیری از این اتفاق هم قبل و هم بعد از ازدواج وجود دارد؟ (هم از طرف زوجین هم خانواده هر دو طرف و هم دولت)

پاسخ: علاوه بر توجه به موارد بالا، مراجعه به مراکز مشاوره قبل و بعد از ازدواج بسیار بسیار مفید باشد.

برای مثال در استان اردبیل که رتبه دوم کشور در سن طلاق و رتبه نخست در پدیده طلاق با کمترین مدت زمان زندگی مشترک می باشد، مراجعه به دفاتر و مراکز مشاوره برای مواردی که تصمیم به طلاق داشته اند، در ۲۰٪ موارد موجب سازش شده و به تداوم زندگی مشترک افراد انجامیده است.

همچنین باید آموزش های قبل از ازدواج در زمینه مهارت های زندگی و شرح مسائل زندگی مشترک در خانه، مدرسه و رسانه های جمعی به طور جدی پیگیری شود.

کلیپ ها و نتیجه گیری هر یک

کلیپ اول :

خلاصه: این مستند طلاق های لاکچریه. میگه لندن بهترین جا برای طلاقه و دلیل اصلی طلاق تو خارج از کشور رو بررسی میکنه . نتیجه: امروزه در جهان غرب و کشور های به اصطلاح توسعه یافته، طلاق تبدیل به یک صنعت پول ساز برای زنانی که قبل تر به چشم یک کالا دیده می شدند، در این جوامع شده است. زنانی که پوشالی کردن احساسات خود، صرفا با هدف درآمد زایی و گرفتن اموال مردان به ازدواج آنان درمی آیند. قوانینی که در این کشور ها حکم بر تقسیم دارایی ها پس از طلاق میدهد، عامل اصلی ایجاد این شکاف بزرگ در بین زنان و مردان مرفه جامعه شده است. و در این بین گاهی مردان ب دنبال راه های غیرقانونی برای حل این مشکل میگردند. لندن، شهری که به وضوح اختلاف طبقاتی فاحش آن قابل مشاهده است، معدن مردان ثروتمندی است که همواره در حال گریز از دست زنانی اند که برای ربودن احساسات آنها همواره در تلاش اند. اما سوال اصلی اینجاست که چه چیزی سبب آن شده است که نگاه به ازدواج ، این امر مقدس ، در این کشور ها اینگونه تغییر کند و تبدیل به یک امر منفی شود تا مردانی از آن بگریزند؟! چرا باید در شهر هایی همچون لندن، ازدواج به چشم یک امر منفی به نظر آید و چه هدفی در پس این اتفاقات نهفته است!!

کلیپ دوم:

نتیجه: مستند جهت ، یکی از سلسله مستند هایی است که تاثیر عوامل مخرب ماهواره بر زندگی ایرانی اسلامی را مورد بررسی قرار میدهد. در این قسمت شاهد تاثیر مخرب این رسانه بر روی زندگی زنشویی ایرانی هستیم. ماهواره از عوامل مهم ایجاد شکاف و جدایی بین خانواده ها بشمار میرود. خیانت در تمام دنیا از عوامل مهم تخریب کانون خانواده است. این عامل توسط رسانه های بیگانه و برنامه ریزان جهان غرب در حال تقویت در کشور ماست. خیانت جرمی است که علاوه بر فروپاشی کانون خانواده، عامل اتفاقات ناگواری همچون قتل نیز میشود. در این مستند در کنار اصلی ترین و یکی از مخرب ترین تاثیرات خیانت یعنی طلاق، شاهد قتلی هستیم که به این علت بوجود آمده است. زندگی مشترکی که پس از شانزده سال با قتل مرد به دست زن پایان یافته. در اثر شکستن حرمت ها و خیانت. خیانت پدیده ایست که متأسفانه امروزه از یک ناهنجاری اجتماعی با تاثیر پذیری از سریال های جدید مثل کشور های همسایه مانند ترکیه در حال تبدیل به یک هنجار میشود. و در حال پاک کردن خط قرمز است. مثالی را مبینیم که توسط یک مشاور زده شد و دختری که با افتخار و بدون هیچ پشیمانی ای از خیانت خود سخن میگوید و تمامی ناهنجاری های اجتماعی که به طور عمده در تمام دنیا به صورت خط قرمز است را به حالت عادی نشان می دهد.

کلیپ سوم:

خلاصه: این کلیپ کلا در مورد طلاق توی ایران. میاد علت میگه، ی دادگاه طلاق رو نشون میده، با ی خانوم که بخاطر طلاق مجبور شده کار کنه چک بی محل کشیده رفته زندان مصاحبه می کنه. بعدشم یه آقای میاد کلا در مورد طلاق و اینا صحبت میکنه.

نتیجه: در این مستند به بررسی عملی چند مورد رایج طلاق در ایران می پردازیم و تاثیر برخورد ها و روابط اجتماعی و خانوادگی را با مشاهده مثال های عینی بررسی می کنیم. خانواده ای را مشاهده میکنیم که برای طلاق در دادگاه حضور دارند و مرد متوجه روابط بر خلاف عرف همسرش با مردی غریبه میشود که پس از مدتی باعث جدایی میان آن ها میشود. خیانتی که زن آن را از راه فضای مجازی دنبال می کرده است. سپس به تاثیر منفی و مخرب جدایی و طلاق اشاره میشود. خانومی که برای امرار معاش و ادامه زندگی خود و گذران اوقات مجبور به کار و فعالیت میشود و بخاطر عدم شغل مناسب به دام افتاده و گرفتار زندان میشود. همسر این شخص نیز از طریق فضای مجازی به همسر خود خیانت کرده است. بسیاری از متاهلین اکنون اینگونه می اندیشند که در فضای مجازی می توانند رفتاری چون یک فرد مجرد داشته باشند ، مانند امکان رابطه با چند شخص دیگر و ارتباطات اجتماعی در خارج از عرف. این توهم به راحتی در حال تخریب کیان خانواده می باشد. در حالی که یک فرد متاهل میداند در فضای حقیقی امکان ارتباط با شخص دیگر را ندارد اما تصور غلطی که بوجود آمده به او اجازه انجام این کار را در فضای مجازی میدهد. علت اصلی این هم آن پنهان کاری موجود در فضای مجازیست که فرد می تواند حتی با نام و هویت جعلی اقدام به برقراری ارتباط بکند. در واقع نرخ خیانت در ایران نسبت به سایر نقاط جهان پایین است اما همین نرخ پایین هم بسیار نامناسب است. خیانت هم شامل رابطه نامشروع بالفعل است و هم شامل تقسیم نامشروع محبت است. اولین مرحله برای جلوگیری از خیانت آشنایی با معنای حقیقی آن است. عشق در زندگی زناشویی مربوط و ویژه یک فرد است و این عشق نمی تواند میان دیگر افراد تقسیم شود. و تقسیم این محبت خود یک خیانت است.

منابع :

۱- کتاب قانون اساسی (مدنی ۵)

۲- قرآن

۳- کلیپ

۴- نظر سنجی

۵- مقالات موجود در اینترنت

با تشکر از توجه شما

پایان

